

ΤΡΕΙΣ ΕΝΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΠΕΡΟΝΕΣ ΤΗΣ ΜΙΝΩΙΚΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

Paul Faure

Επίτιμος Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Clermont-Ferrand

Βιβλιογραφία

St. Alexiou, W. C. Brice, "A Silver Pin from Mavro Spelio with an Inscription in Linear A: Herakleion Mus. 540", *Kadmos*, 11 (1972), σσ. 113-124.
Tain ourly, "A Silver Pin from Platanos, Her. Mus." 498, *Kadmos*, 15 (1976), σσ. 19-27.
J. P. Olivier, L. Godart, R. Laffineur, "Une épingle minoenne en or avec inscription en Linéaire A", *B.C.H.*, I, CV (1981), σσ. 3-25 (cf. G.O.R.I.L.A., vol. IV, 1982, σσ. 146, 147, 162).

Μεταξύ του 1972 και του 1981, Έλληνες, Άγγλοι, Γάλλοι και Βέλγοι αρχαιολόγοι και επιγραφικοί δημοσίευσαν κείμενα, σε γραμμική Α γραφή, που βρίσκονται χαραγμένα επάνω σε τρεις περόνες από πολύτιμα μέταλλα, οι οποίες βρέθηκαν στην Κρήτη και ανήκουν στην Υστερομινωική ΙΑ περίοδο (1600-1450 π.Χ.). Αυτό που προσδίδει σπουδαιότητα και ενδιαφέρον στις τρεις περόνες δεν είναι το κάλλος του υλικού και του διακόσμου αλλά το γεγονός ότι φέρουν τις εκτενέστερες μέχρι σήμερα γνωστές αφιερωματικές επιγραφές, γραμμένες σε μια γλώσσα που αρχίζει να αποκρυπτογραφείται και που, κατά τη γνώμη μου, είναι ινδο-ευρωπαϊκού χαρακτήρα, μια από αυτές που συνθέτουν την κλασική ελληνική γλώσσα.

SYLLABAIRES MYCÉNIENS (B), MINOÏENS (A), CHYPRIOTES (C)

	A			E			I			O			U		
	B	A	C	B	A	C	B	A	C	B	A	C	B	A	C
Y	𐀀	𐀁	𐀂	𐀃	𐀄	𐀅	𐀆	𐀇	𐀈	𐀉	𐀊	𐀋	𐀌	𐀍	𐀎
W	𐀏	𐀐	𐀑	𐀒	𐀓	𐀔	𐀕	𐀖	𐀗	𐀘	𐀙	𐀚	𐀛	𐀜	𐀝
L	𐀞	𐀟	𐀠	𐀡	𐀢	𐀣	𐀤	𐀥	𐀦	𐀧	𐀨	𐀩	𐀪	𐀫	𐀬
R	𐀭	𐀮	𐀯	𐀰	𐀱	𐀲	𐀳	𐀴	𐀵	𐀶	𐀷	𐀸	𐀹	𐀺	𐀻
M	𐀼	𐀽	𐀾	𐀿	𐁀	𐁁	𐁂	𐁃	𐁄	𐁅	𐁆	𐁇	𐁈	𐁉	𐁊
N	𐁋	𐁌	𐁍	𐁎	𐁏	𐁐	𐁑	𐁒	𐁓	𐁔	𐁕	𐁖	𐁗	𐁘	𐁙
P	𐁚	𐁛	𐁜	𐁝	𐁞	𐁟	𐁠	𐁡	𐁢	𐁣	𐁤	𐁥	𐁦	𐁧	𐁨
PH	𐁩	𐁪	𐁫	𐁬	𐁭	𐁮	𐁯	𐁰	𐁱	𐁲	𐁳	𐁴	𐁵	𐁶	𐁷
T	𐁸	𐁹	𐁺	𐁻	𐁼	𐁽	𐁾	𐁿	𐂀	𐂁	𐂂	𐂃	𐂄	𐂅	𐂆
D	𐂇	𐂈	𐂉	𐂊	𐂋	𐂌	𐂍	𐂎	𐂏	𐂐	𐂑	𐂒	𐂓	𐂔	𐂕
K	𐂖	𐂗	𐂘	𐂙	𐂚	𐂛	𐂜	𐂝	𐂞	𐂟	𐂠	𐂡	𐂢	𐂣	𐂤
G	𐂥	𐂦	𐂧	𐂨	𐂩	𐂪	𐂫	𐂬	𐂭	𐂮	𐂯	𐂰	𐂱	𐂲	𐂳
Q	𐂴	𐂵	𐂶	𐂷	𐂸	𐂹	𐂺	𐂻	𐂼	𐂽	𐂾	𐂿	𐃀	𐃁	𐃂
S	𐃃	𐃄	𐃅	𐃆	𐃇	𐃈	𐃉	𐃊	𐃋	𐃌	𐃍	𐃎	𐃏	𐃐	𐃑
Z	𐃒	𐃓	𐃔	𐃕	𐃖	𐃗	𐃘	𐃙	𐃚	𐃛	𐃜	𐃝	𐃞	𐃟	𐃠

Doublets et signes rares du lin. A: 𐀀 se₂ - L35 𐀁 nwa₂ nau?
L36 𐀂 ro₂? - L58 𐀃 ra₂ rya? - L65 𐀄 ki₂? - L82 𐀅 tu₂
L87 𐀆 ka₂ - L143 𐀇 au. (Numérotation de G. Ragliosi Carratelli).

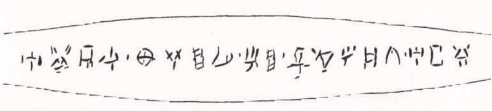
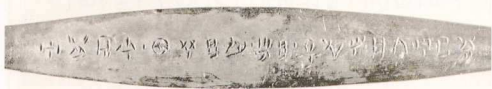
Τό ένα από τα κείμενα αυτά εμφανίζει 11 διαφορετικές λέξεις γραμμένες με 45 συλλαβικά σημεία (signes). Καθώς η περόνη είναι σπασμένη στα δύο της άκρα, πρέπει να δεχτούμε πως αρχικά έφερε δύο επιπλέον λέξεις, που χωρίζονταν από τις άλλες με μικρή κεραία, δίνοντας έτσι ένα σύνολο πενήντα περίπου σημείων. Στην προσπάθεια να καταλάβουμε αυτές τις επιγραφές, χρειάστηκε να εξετάσουμε προσωπικώς επανειλημμένα με φακό και κάτω από διαφορετικούς φωτισμούς τις τρεις περόνες, οι οποίες, ετούτη τη στιγμή, εκτίθενται στην Κρήτη, στα μουσεία του Ηρακλείου και του Αγίου Νικολάου. Για ν' αποκτήσουμε την πιστότερη δυνατή εικόνα των κειμένων, συγκρίναμε τα αντίγραφα μας με πολλές φωτογραφίες, τραβηγμένες από διαφορετικές οπτικές γωνίες, καθώς και με αντίγραφα και αναγνώσεις συναδέλφων. Τέλος, προκειμένου να προβούμε στη μεταγραφή με σύγχρονους χαρακτήρες -συμβατικά, με λατινικούς χαρακτήρες-, να αναγνώσουμε και να μεταφράσουμε σε σύγχρονη γλώσσα τις λέξεις που βρίσκονται χα-

ραγμένες στην κάθε περόνη, χρειάστηκε να χρησιμοποιήσουμε συγχρόνως τις τρεις προφιλικές στους αποκρυπτογραφικούς μεθόδους: τη συκαριτική, τη συνδυαστική και τη στατιστική. Σύμφωνα με το μαθηματικό θώρονη, πως "δύο ποσά ίσα προς τρίτο είναι και μεταξύ τους ίσα", κάθε ήδη γνωστό σημείο της γραμμικής Α γραφής, ομοίομορφο με σημείο της γραμμικής Β γραφής (κρητο-μυκηναϊκής) και της κλασικής κυπριακής γραφής (γραφή Γ), έχει την ίδια αξία, είναι δηλαδή ομόφωνο (εικ. 1). Ακολουθώντας την ορθότερη διαδικασία, θα προχωρήσουμε από το πιο σύντομο και σαφές κείμενο, αυτό της χρυσής (κνωσικής) περόνης του Μουσείου του Αγίου Νικολάου (αρ. 9675), στα εκτενέστερα και σκοτεινότερα κείμενα, εκείνα του Πλατάνου (HM 498) και του Μαύρου Σπήλιου της Κνωσού (HM 540), τα οποία οι επιγραφικοί L. Godart και J. P. Olivier, στο *Recueil des inscriptions en linéaire A* (τ. 4, Αθήνα 1982), χαρακτηρίζουν ως CR (?) Z11, Pl Z11, KN Z131. Σε τι χρησίμευαν άραγε αυτές οι, ενίοτε πλούσια διακοσμη-

μένες, περόνες από πολύτιμα μέταλλα που, καλυμμένες με σημεία γραφής, προορίζονται για ιερά και ανάκτορα; Οι αρχαιολόγοι δεν βρίσκονται σύμφωνοι πάνω στο θέμα αυτό. Για τους μεν, πρόκειται για καρφίτσες για τα μαλλιά, αν και καμία απεικόνιση της μινωικής περιόδου δεν συνηγορεί. Για τους δε, είναι περόνες για τη στερέωση γυναικείων ενδυμάτων, παρά το γεγονός ότι στα γνωστότερα δαχτυλίδια και στις μινωικές τοιχογραφίες οι γυναίκες εμφανίζονται γυμνόστητες και με φούστες ζωστές, χωρίς περόνη.

Ένα πράγμα είναι πάντως σαφές: ότι πρόκειται για προσφορές σε κάποιο πρόσωπο θεϊκό ή θεοποιημένο, δεδομένου ότι δύο από τα αντικείμενα αυτά έχουν βρεθεί σε νεκρόπολη, ενώ η αργυρή περόνη του Πλατάνου φέρει χαρακτηρισμένο ρήμα που βρίσκουμε σε είκοσι αφιερωματικές επιγραφές σε θεοτίτες κορυφών και κρητικών ιερών, δηλαδή: a-sa-sa-ra-me* αισασαράμ "αφιέρωσα". Επιπλέον, κάθε επιγραφή χαράσσεται για να φαίνεται και να διαβάζεται.

Από κει και πέρα είναι εύκολο να συγκρίνει κανείς τις πιο ευανάγνωστες αφιερώσεις με τα κείμενα που φέρουν οι τρεις περόνες μας. Αυτά απαραίτητα έχουν: το όνομα του δωρητή, που, καμιά φορά, συνοδεύεται από πατρώνυμο και εθνικό ή και από τοπωνύμιο και λειτουργήμα· κατόπιν, φέρουν το όνομα αυτού για τον οποίο προορίζεται· τέλος δε, το ρήμα, που δηλώνει την πράξη αφιέρωσης (a-sa-sa-ra-me), του δώρου (da-da-ti), της προσφοράς (on-da-a), του "κάνω για" (a-ja-ti), με ή δίχως αντικείμενο (a-ta-nu, au-ta-de, to-nu, e-ke-no, me). Αν αυτή η φράση συνοδεύεται από μίαν άλλη, τότε η δεύτερη φράση πρέπει να δηλώνει το όνομα του καλλιτέχνη, κατασκευαστή του κοσμημάτος ή της διακόσμησής του, όπως θα γίνει χίλια χρόνια αργότερα, όταν, στην Αθήνα, οι αγειογράφοι έγραψαν: ο τάδε έποιε, ο δείνα έγραψεν. Η παρουσία λέξεων οι οποίες επέζησαν στα κλασικά ελληνικά,

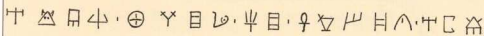

1. Συλλαβική γραφή: Μυκηναϊκή (B), Μινωική (A), Κυπριακή (C).

2. Η χρυσή κρητική περόνη του Μουσιού του Αγίου Νικολάου (αρ. 9675): Copyright A. C. I. Βρυξέλλες.

α. Σκαλιστός φωτισμός δίσκουσμος (3-1). Copyright A. C. I. Βρυξέλλες.
β. Η επιγραφή (5:1).

3. Η επιγραφή (5:1). Σχ. L. Godart.

L'inscription en écriture normalisée

A-MA-WA-SI, KA-NI-JA-MI, i-JA, ZA-KI-SE-NU-TI, A-TA-DE

Translittération

*Αμασισ, Καρνείαμι (?), Ία (?), (σιάχνει? χαρίζει?), τάδε.

4. Απόπειρα ερμηνείας:
α. Η επιγραφή σε τυποποιημένη γραφή.
β. Μετρητορά, γ. Απόπειρα ερμηνείας.

5. Η αργυρή περόνη του Πλατάνου (Μουσ. Ηρακλείου, αρ. 498). Φωτογραφίες τραβηγμένες με διαφορετικούς φωτισμούς.

